

KS. WOJCIECH NECEL SCHR

Wydział Prawa Kanonicznego

Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa

WYCHODŹSTWO POLSKIE A STRUKTURY DUSZPASTERSTWA POLSKOJĘZYCZNEGO

Słowa kluczowe: Polski emigrant, duszpasterstwo polskojęzyczne, duszpasterz, ośrodki duszpasterskie

1. Wprowadzenie. 2. Powstanie i rozwój ośrodków polskojęzycznego duszpasterstwa. 3. Charakterystyka środowisk polskojęzycznego duszpasterstwa. 4. Liczba Polaków i polskiej mniejszości etnicznej. 4. Charakterystyka duszpasterstwa polskojęzycznego w poszczególnych krajach. 4.1. Duszpasterze polonijni. 4.2. Stan duszpasterstwa polonijnego w poszczególnych krajach. 5. Zakończenie

1. WPROWADZENIE

W 1931 r. prymas Polski kardynał August Hlond apelował do polskich emigrantów: „Kochany Rodaku! Pokrzep swe serce wspomnieniami z ojczystej ziemi i mocno stój przy wierze ojców. Z Bogiem zawsze będzie lżej i łatwiej [...] nie dawaj posłuchu fałszywym prorokom i trwaj przy świętej wierze. Z dala od kraju pamiętaj o Ojczyźnie, i o ile możesz, służ jej całą duszą. Pamiętaj, że jesteś listkiem tego wielkiego drzewa, któremu na imię – Naród Polski”¹. W środowiskach współczesnych polskich emigrantów nie ma już potrzeby „budowania Polski poza Polską”. Apel do tzw. „starej emigracji”, do której kardynał Hlond kierował swój apel, często nie miała żadnej możliwości kontaktu z Polską, kraju, o którym mogła pamiętać, ale z różnych przyczyn nie mogła do niego pojechać. Jako protagoniści polskojęzycznych ośrodków duszpasterskich niemalże równolegle z budową kościoła czy domu parafialnego organizowali struktury służące podtrzymaniu ich tożsamości narodowej.

---

¹ A. Hlond, *List do rodaków na obczyźnie z okazji Bożego Narodzenia*, w: *August Kardynał Hlond. Dzieła. Nauczanie 1897–1948*, red. J. Konieczny, Toruń 2003, 308.

2. POWSTANIE I ROZWÓJ OŚRODKÓW POLSKOJĘZYCZNEGO DUSZPASTERSTWA

Rzymskokatolickie duszpasterstwo polskojęzyczne poza Polską w większości przypadków opiera się na sobie właściwych strukturach. Podwaliny ich kładł episkopat międzywojennej Polski z kardynałem Edmundem Dalborem i kardynałem Augustem Hlondem, prymasami Polski². Celem zapewnienia stałej opieki nad Polakami w poszczególnych krajach, w porozumieniu z właściwymi episkopatami, powstawały tzw. rektoraty polskich misji katolickich, które, przyjmując zmiany wprowadzone w posoborowej Instrukcji *De pastoralis migratorum cura*³ z 1969 r. i w Instrukcji *Erga migrantes caritas Christi*⁴ z 2004 r., tworzą podstawową sieć duszpasterstwa polskojęzycznego. Pracami rektoratu kieruje rektor polskiej misji katolickiej, zwany dzisiaj koordynatorem krajowym duszpasterzy etnicznych. Nie ma on władzy jurysdykcyjnej ani wobec misjonarzy/kapelanów tego samego języka lub narodowości, ani wobec wiernych, którym ci misjonarze/kapelani posługują. Jego zadaniem jest wielostronna i wieloaspektowa koordynacja pracy duszpasterzy polonijnych. Wyjątkiem jest rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, który jest wikariuszem biskupim biskupów Anglii i Walii ds. duszpasterstwa polskojęzycznego⁵. W krajach, w których nie powstały rektoraty duszpasterstwo polskojęzycznej diaspory, opiera się na powołanych zgodnie z instrukcjami DPMC i EMCC innymi, możliwie trwałymi i adekwatnymi do potrzeb, formami ustalonymi każdorazowo w bilateralnych umowach zawieranych pomiędzy poszczególnymi ordynariuszami miejsca a ordynariuszami z Polski lub przełożonymi instytucji życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego. Aktualnie w polskojęzycznym duszpasterstwie działa 10 rektoratów polskich misji katolickich, kierowanych przez koordynatorów narodowych. Obejmują one kapelanów/misjonarzy polskiej diaspory w: 1) Anglii i Walii, 2) Argentynie, 3) Australii, 4) państwach Beneluxu – Belgii, Holandii i Luksemburgu, 5) Brazylii, 6) Danii, 7) Chile, 8) Francji, 9) Szkocji i w 10) Szwajcarii. W krajach, w których nie powstały rektoraty, pracą kapelanów/misjonarzy kierują mianowani na zasadzie unilateralnej przedstawiciele Episkopatu Polski (np. w: Austrii, Hiszpanii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Rumunii, Stanach Zjednoczonych, na Węgrzech i we Włoszech. Tam gdzie są małe skupiska Polaków, duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest bez żadnych oficjalnych przedstawicielstw ze strony Episkopatu Polski (np. w Grecji i w Macedonii)⁶.

² Por. Cz. Kamiński, *Konferencja biskupów Polski w trosce o dobro duchowe wychodźców w latach 119–1939*, *Collectanea Theologica* 43 (1973), z. 4, 128–150.

³ Kongregacja Biskupów, *Instrukcja De pastoralis migratorum cura* (dalej: DPMC), teks polski: *Studia Polonijne* 4 (1981), 59–86.

⁴ Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących, *Instrukcja Erga migrantes Caritas Christi* (dalej: EMCC), Lublin 2008.

⁵ Por. W. Necel, *Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii*, *Prawo Kanoniczne* 59 (2016), nr 2, 3–21.

⁶ Konferencja Episkopatu Polski, *Informator 2015*, Tarnów 2015, 25–27.

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISK POLSKOJĘZYCZNEGO DUSZPASTERSTWA⁷

Współczesna specyfika skupisk polonijnych w danym kraju jest pochodną historycznych procesów i motywów migracji, która pojmowana jako trwałe lub tymczasowe opuszczanie przez ludzi w pojedynkę lub w grupach swojego miejsca zamieszkania i przenoszenie się na inne miejsce, motywowana jest przede wszystkim przyczynami politycznymi lub ekonomicznymi. W stosunku do charakterystyki polskiej diaspory te dwa motywy często się przenikają i uzupełniają.

Drugim problemem, trudno definiowalnym, nie poddającym się usystematyzowaniu, ale wpływającym z motywów migracji, jest liczba Polaków przebywających w danym kraju. Dla duszpasterstwa polskojęzycznego wskaźnik ten trzeba powiększyć o liczbę tworzących mniejszości polonijne, to jest o potomków polskich migrantów w pierwszym i następnych pokoleniach oraz o tych, którzy nawet nie znając języka polskiego w jakiś inny sposób utożsamiają się z polską kulturą lub duchowością. Oni również często korzystają z posługi duszpasterskiej w polskojęzycznych ośrodkach.

Dlatego też w kontekście struktur duszpasterstwa polskojęzycznego należy mówić o następujących zbiorowościach:

- a) środowisku tzw. Polonii (np. w USA i Kanadzie), które tworzą *de facto* mniejszości etniczne i są zasilane nowymi falami migrantów z Polski,
- b) środowisku tzw. Polonii (np. w Argentynie i Brazylii), które tworzą mniejszości etniczne w danym kraju i nie są zasilane dopływem nowych migrantów,
- c) skupiskach polonijnych sięgających trzeciego pokolenia, które jeszcze do niedawna przyjmowały polskich emigrantów, a aktualnie, z racji prowadzonej przez państwo polityki imigracyjnej nie są zasilane nowymi przybyszami z Polski (np. Australia, Nowa Zelandia, RPA),
- d) środowisku Polonii i emigracji polskiej (np. w Anglii, Hiszpanii, Francji, Niemczech, Walii, Włoszech i Szkocji) z dynamiczną grupą Polaków przybyłych po włączeniu Polski do UE i strefy Schengen,
- e) środowisku diaspory polskich utworzonej po wejściu Polski do UE i po włączeniu do strefy Schengen (np. w Irlandii i Islandii),
- f) skupiskach Polaków i mniejszości polskiej na terenie państw byłego ZSRR i w byłych państwach demokracji ludowej, dzieląc je na te, które z tych państw należą do UE (w Czechach, Litwie, Łotwie, Rumunii, Słowacji, na Węgrzech), a które nie należą do UE (np. na Białorusi, w Kazachstanie, Mołdawii, Rosji, Ukrainie),
- g) środowiskach Polonii, emigracji polskiej i ludności niepolskiego pochodzenia, a posługującej się na co dzień językiem polskim (np. w Niemczech).

⁷ Por. Ministerstwo Spraw zagranicznych, *Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012*, Warszawa 2013.

4. LICZBA POLAKÓW I POLSKIEJ MNIEJSZOŚCI ETNICZNEJ⁸

Liczba Polaków i stan liczebny środowisk polonijnych w poszczególnych krajach jest trudny do ustalenia. Podane informacje opierają się na danych szacunkowych MSZ Rzeczypospolitej Polski:

Argentyna	–	ok. 450 tys.
Australia	–	ok. 200 tys. (największe skupiska w stanie Wiktoria, i Nowa Południowa Walia)
Austria	–	ok. 55 tys.
Belgia	–	około 70 tys.
Białoruś	–	396 tys. Polaków i osób pochodzenia polskiego; szacunki nieoficjalne podają 900 tys. (największe skupisko w okolicach Grodna)
Brazylia	–	liczebność Polonii – potomków emigrantów z Polski w trzech i dalszych pokoleniach oscyluje od 800 tys. do 1,8 mln (głównie w stanie Parana, Santa Catarina i Rio Grande do Sul)
Czechy	–	około 39 tys., w tym ponad 13 tys. ma obywatelstwo polskie; szacunkowo podaje się do 100 tys.
Dania	–	około 21 tys.; do tej liczby trzeba dodać około 1 tys. studentów i około 6 tys. osób przebywających na kontraktach
Francja	–	około 700–1050 tys.
Grecja	–	około 50 tys.
Hiszpania	–	około 86 tys.
Holandia	–	60 tys.
Irlandia	–	około 300 tys.
Islandia	–	około 11 tys.
Kanada	–	około 1020 tys. deklaruje związek z Polską, tzn. są imigrantami z Polski w pierwszym i następnych pokoleniach
Kazachstan	–	około 60 tys.
Litwa	–	około 240 tys., szacunkowo podaje się 300 tys.
Łotwa	–	około 53 tys.
Mołdawia	–	około 10 tys.
Niemcy	–	około 2 mln., tym 400 tys. obywateli Polski
Norwegia	–	około 43 tys., w okresie sezonu prac polowych liczba ta dochodzi do 130 tys.
Nowa Zelandia	–	około 6 tys.
RPA	–	około 35 tys.
Rosja	–	według spisu powszechnego z 1989 r. polska grupa narodowościowa w Federacji Rosyjskiej liczyła ok. 95 tys. W opinii działaczy polskich i badaczy liczba ta w rzeczywistości jest kilkakrotnie wyższa

⁸ Według danych szacunkowych podanych w *Raporcie o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012.*

Rumunia	–	ok. 10 tys.
Szwecja	–	ok. 100 tys., łącznie z emigracją zarobkową
USA	–	ok. 9 mln Polaków lub osób polskiego pochodzenia
Ukraina	–	według spisu ludność z 2001 r. na Ukrainie było 144 tys. osób deklarujących narodowość polską; w 1989 r. odnotowano 219 tys. Ukraińców narodowości polskiej
Węgry	–	ok. 12 tys.
Wielka Brytania	–	statystyki brytyjskie nie ujmują osób pochodzenia polskiego, a jedynie urodzonych w Polsce; liczebność tej grupy szacuje się od 12 do 50 tys. w Anglii i Walii oraz od 15 do 20 tys. w Szkocji; po 2004 r. szacunkowo na teren Wielkiej Brytanii w ramach emigracji zarobkowej i wahadłowej przebywa około 1 mln emigrantów z Polski
Włochy	–	ok. 120 tys.

Uwaga: Podane liczby nie świadczą o tym, że taka liczba wiernych regularnie korzysta z posługi duszpasterskiej w polskojęzycznym ośrodku, a tym bardziej nie podaje liczby tzw. *dominicanos*. Trzeba je odpowiednio zmodyfikować w stosunku do wiernych korzystających z posługi religijnej w rodzimej parafii pochodzenia, a następnie o proporcje wiernych korzystających z posługi religijnej w kraju osiedlenia oraz odliczyć wiernych korzystających już z posługi w miejscowych parafiach.

4. CHARAKTERYSTYKA DUSZPASTERSTWA POLSKOJĘZYCZNEGO W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH

4.1. DUSZPASTERZE POLONIJNI

Duszpasterstwem polskojęzycznym na terenie poszczególnych diecezji kieruje miejscowy biskup ordynariusz, a pod jego kierunkiem na terenie wspólnoty parafialnej proboszcz. W duszpasterstwie etnicznym ich posługa może być wspierana przez kapelana/misjonarza pochodzącego z Polski, będącego księdzem diecezjalnym, zakonnym lub członkiem stowarzyszenia życia apostołskiego. Duszpasterze polonijni w swojej misji mogą być wspierani przez diakonów stałych, siostry i braci zakonnych oraz wolontariuszy świeckich. Kapelan/misjonarz wyposażony w potrzebne uprawnienia kanoniczne swoją posługę może spełniać jako proboszcz parafii personalnych, jako odpowiedzialny za polskojęzyczną misję duszpasterską, jako wikariusz parafialny zajmujący się duszpasterstwem Polaków na terenie jednej lub kilku sąsiednich parafii, bądź jako kapelan polskiej grupy etnicznej. Ze względu na brak duszpasterzy w Kościele lokalnym kapelani/misjonarze polskojęzycznych grup wiernych mogą być włączani do tworzących się zespołów duszpasterskich. Uprawnienia kapelana/misjonarza polskiej grupy etnicznej, poza tymi, które wskazuje EMCC, zależą od uprawnień nadanych mu każdorazowo przez biskupa diecezjalnego. Model opieki duszpasterskiej w poszczególnych krajach i diecezjach jest bardzo zróżnicowany i zależy od decyzji poszczególnych krajowych Konfe-

rencji Episkopatów i biskupów ordynariuszy. Z racji na charakter płynności zjawiska migracji organizacja duszpasterstwa migrantów winna być do charakteru tych zmian nieustannie dostosowywana⁹.

4.2. STAN DUSZPASTERSTWA POLONIJNEGO W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH

- **Argentyna** – działają 4 duszpasterstwa prowadzone przy tzw. kościołach polskich oraz przy kaplicy Sióstr Zmartwychwstank. Duszpasterstwo polonijne spełniają ojcowie bernardyni. W miarę swoich możliwości w duszpasterstwo polonijne angażują się księża zarówno diecezjalni, jak i zakonni (karmelici bosci, redemptoryści, saletyni, werbiści), a także siostry zakonne (albertynki, dominikanki, zmartwychwstanki, urszulanki, werbistki), posługujący w duszpasterstwie miejscowym.
- **Australia** – duszpasterstwo polonijne prowadzone jest w 17 ośrodkach duszpasterskich o różnym statusie kanonicznym. Posługę duszpasterską sprawuje 37 duszpasterzy zakonnych (chrystusowcy, dominikanie, franciszkanie, jezuiti i zmartwychwstańcy) oraz siostry zakonne (misjonarki Chrystusa Króla).
- **Austria** – duszpasterstwo polonijne w 9 ośrodkach duszpasterskich o różnym statusie kanonicznym. Większość z nich ma punkty filialne. W Linzu jest 6 punktów duszpasterstwa polskojęzycznego, w Wiedniu 11.
- **Belgia** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 13 polskojęzycznych misjach duszpasterskich i w jednym centrum duszpasterskim. Część prowadzi punkty filialne. Posługę duszpasterską sprawują księża diecezjalni i zakonni (dominikanie, oblaci). W posłudze tej wspierani są przez polskie siostry zakonne.
- **Brazylia** – Polonia Brazylijska jest już mocno zintegrowana w miejscowym Kościele lokalnym. Pochodzący z Polski księża (diecezjalni i zakonni: chrystusowcy, werbiści, misjonarze CM) oraz siostry zakonne (misjonarki Chrystusa Króla, siostry Rodziny Maryi, służebniczki, wincentynki) posługują w miejscowym duszpasterstwie. Dwie polskie parafie personalne znajdują się w Kurytybie (obsługiwana przez werbistów) i Rio de Janeiro (obsługiwana przez chrystusowców).
- **Czechy** – duszpasterstwo polskojęzyczne prowadzone jest przez dominikanów w kościele pw. św. Idziego w Pradze.
- **Dania** – duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest w 10 ośrodkach duszpasterskich. Posługę duszpasterską sprawuje 14 duszpasterzy diecezjalnych i zakonnych posługujących jednocześnie w duszpasterstwie duńskojęzycznym.
- **Francja** – duszpasterstwo polskojęzyczne prowadzone jest w 176 ośrodkach i punktach filialnych. Status kanoniczny poszczególnych ośrodków jest zróżnicowany. Posługę duszpasterską sprawuje 117 księży diecezjalnych (75) i zakonnych (42 – chrystusowcy, franciszkanie, misjonarze CM, misjonarze MSF, oblaci, palotyni). Są oni wspierani przez posługę sióstr zakonnych.

---

⁹ Por. W. Necel, *Prawo migranta do specjalnego duszpasterstwa*, Warszawa 2012, 171–184.

- **Grecja** – duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest w 5 ośrodkach duszpasterskich o różnym statusie kanonicznym.
- **Hiszpania** – oparte na kapelanach i innych ośrodkach duszpasterskich polskojęzyczne duszpasterstwo sprawowane jest w Hiszpanii w 11 ośrodkach duszpasterskich oraz na Majorce i Wyspach Kanaryjskich. Duszpasterze polonijni pracują na podstawie umów bilateralnych zawieranych między zainteresowanymi biskupami ordynariuszami lub między miejscowymi ordynariuszem i wyższymi przełożonymi zakonnymi. Posługę duszpasterską pełnią księża diecezjalni i zakonnicy (chrystusowcy, werbiści, redemptoryści) w przeważającej części misjonarze powracający z misji.
- **Holandia** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 24 ośrodkach duszpasterskich o zróżnicowanym statusie kanonicznym. Posługę duszpasterską sprawuje 7 chrystusowców.
- **Irlandia** – duszpasterstwo skupia się wokół 25 ośrodków duszpasterskich o zróżnicowanym statusie kanonicznym, każdy z ośrodków prowadzi punkty filialne. Posługę sprawują księża diecezjalni i zakonnicy (chrystusowcy, dominikanie, franciszkanie, jezuita, karmelici i salezianie).
- **Islandia** – duszpasterstwo polonijne skupia się 4 ośrodkach, część z nich prowadzi filialne punkty duszpasterskie. Posługę duszpasterską dla Polaków sprawuje 3 księża diecezjalnych.
- **Kanada** – w znaczeniu kanonicznym trudno mówić o strukturach polskojęzycznego duszpasterstwa w Kanadzie. Biskupi Kanady przyjęli, że wszyscy wierni w Kanadzie są przybyszami. Powoływanie ośrodków duszpasterskich etnicznojęzycznych jest zwyczajną procedurą w działalności miejscowych biskupów diecezjalnych i zależy od potrzeb oraz możliwości. Szacuje się, że w języku polskim duszpasterstwo sprawuje w kanadzie około 50 księży diecezjalnych i zakonnych.
- **Niemcy** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 67 ośrodkach duszpasterskich mających kanoniczny status misji duszpasterskich oraz w ośrodku duszpasterskim „Concordia”. Prawie każda misja prowadzi kilka punktów filialnych. Kapelani misji mają tytuł proboszczów lub wikariuszy parafialnych. W duszpasterstwie posługują księża diecezjalni i zakonnicy, wspierani przez księży z Polski pracujących w duszpasterstwie niemieckojęzycznym. Kapelanii misji wspierani są przez siostry zakonne.
- **Norwegia** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 5 ośrodkach duszpasterskich. Posługę sprawuje 2 franciszkanów i 1 sercanin.
- **Nowa Zelandia** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 2 kapelaniami polonijnymi, w których posługę sprawuje 2 księża chrystusowców.
- **RPA** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 2 ośrodkach. Posługę sprawuje 2 chrystusowców.
- **Szwecja** – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w trzech polskich misjach katolickich. Duszpasterstwo prowadzi księża salezianie.

- **USA** – w znaczeniu kanonicznym trudno mówić o strukturach polskojęzycznego duszpasterstwa w USA. Biskupi USA przyjęli, że wszyscy wierni w USA są imigrantami. Powoływanie parafii etnicznojęzycznych jest zwyczajną procedurą i zależy od potrzeb. Szacuje się, że w języku polskim duszpasterstwo sprawuje około 2 tys. księży diecezjalnych i zakonnych oraz 600 siostr zakonnych.
- **Węgry** – duszpasterstwo polonijne prowadzone jest w ramach polskojęzycznej parafii personalnej prowadzonej przez chrystusowców. W parafii pracują misjonarki Chrystusa Króla
- **Wielka Brytania** – duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest w ponad 120 (w tym w Londynie 13) ośrodkach, w Szkocji 11 ośrodkach oraz w Irlandii Północnej w 13 ośrodkach duszpasterskich o zróżnicowanym statusie kanonicznym. Wiele ośrodków prowadzi punkty filialne. Duszpasterstwo sprawują księża diecezjalni i zakonnicy, wspierani przez siostry zakonne pracujące w ramach Rektoratu Polskiej Misji Katolickiej oraz na podstawie bilateralnych umów między ordynariuszami brytyjskimi i polskimi lub wyższymi przełożonymi zakonnymi i stowarzyszeń życia apostołskiego.
- **Włochy** – duszpasterstwo polskojęzyczne prowadzone jest we wszystkich większych miastach przez księży diecezjalnych i zakonnych, często posługujących również w miejscowych parafiach.
- W państwach **byłego ZSRR** (w tym na **Litwie** i **Łotwie**) pracuje obecnie z Polski: 250 kapłanów diecezjalnych i 410 księży zakonnych, 550 siostr zakonnych, 29 braci zakonnych oraz kilkunastu wolontariuszy. Pracując na rzecz miejscowego Kościoła, w miarę możliwości i potrzeb prowadzą również duszpasterstwo w języku polskim¹⁰.

5. ZAKOŃCZENIE

Dzisiaj w polskojęzycznych ośrodkach duszpasterskich często na niedzielnej mszy św. gromadzą się trzy pokolenia. Sytuacja ta stawia duszpasterzowi specyficzne wyzwania dotyczące języka, w tym posługiwania się w kontaktach z dziećmi i młodzieżą języka miejscowego. Musi on również dostosować do tak zróżnicowanego odbioru sposób przekazu prawd wiary, śpiewu liturgicznego i zachowania zwyczajów.

BIBLIOGRAFIA

Źródła

Hlond A., *List do rodaków na obczyźnie z okazji Bożego Narodzenia*, w: August Kardynał Hlond, *Dzieła. Nauczanie 1897–1948*, red. J. Konieczny, Toruń: Oficyna Wydawnicza Kucharski 2003, 308–309.

---

¹⁰ Na podstawie archiwum własnego autora.

- Kongregacja Biskupów, Instrukcja *De pastoralis migratorum cura* tekst polski: Studia Polonijne 4 (1981), 59–86.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012*, Warszawa 2013.
- Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących, Instrukcja *Erga migrantes Caritas Christi*, Lublin 2008.

Opracowania

- Kamiński Cz., *Konferencja biskupów Polski w trosce o dobro duchowe wychodźców w latach 1919–1939*, *Collectanea Theologica* 43 (1973), z. 4, 128–150
- Konferencja Episkopatu Polski, *Informator 2015*, Tarnów 2015, 25–27
- Necel W., *Prawo migranta do specjalnego duszpasterstwa*, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2012.
- Necel W., *Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii*, *Prawo Kanoniczne* 59 (2016) nr 2, 3–21.

POLISH EMIGRATION AND THE STRUCTURES OF POLISH-SPEAKING PASTORAL CARE

Summary

Polish-speaking Roman-Catholic pastoral care outside Poland is in most cases based on its own specific structures. Their foundations were laid by the episcopate of interwar Poland. Nowadays in Polish-speaking pastoral centers often three generations gather on the Sunday Mass. This situation puts the chaplain in specific language challenges, including the use of local language in contacts with children and the youth. The way of communicating the truths of faith, liturgical singing and the preservation of customs must also be adapted to such a diverse audience.

Key words: Polish emigrant, Polish-speaking pastoral care, pastors, pastoral centers

Nota o Autorze

Wojciech NECEL – prezbiter w Towarzystwie Chrystusowym dla Polonii Zagranicznej, kanonista, doktor habilitowany nauk teologicznych w zakresie prawa kanonicznego, profesor nadzwyczajny na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Absolwent Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie (doktorat z prawa kanonicznego na podstawie rozprawy: *Il carisma della Società di Cisto per gli emigrati Polacchi*, 1988), habilitacja na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu na podstawie oceny ogólnego dorobku naukowego i przedstawionej rozprawy *Prawo własne instytutu życia konsekrowanego jako funkcja charyzmatycznego obdarowania* (2007). Pełni funkcję kierownika Katedry Historii Prawa Kanonicznego na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Jego zainteresowania oscylują wokół tematyki prawa kanonicznego oraz problemów kanoniczno-pastoralnych współczesnego duszpasterstwa emigracyjnego.

Kontakt e-mail: w.necel@uksw.edu.pl